

С Т А Н О В И Щ Е

От доц. Лилия Стефанова Илиева

Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство, „Асен Диамандиев“ Пловдив

*Катедра „Класическо и поп и джаз изпълнителско изкуство“
професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство
Относно дисертационен труд*

*По научна специалност: Музикознание и музикално изкуство
Професионално направление; 8.3 Музикално и танцово изкуство
За придобиване на образователна и научна степен „ДОКТОР“*

Специалност: Класическо пеене-оперно пеене

представен от

Надежда Красиминова Деведжиева

Жанрът на монооперата през 20-ти и 21-ви век- вокално художествена интерпретация

Дисертационният труд е обсъден за публична защита на заседание на Катедра „Класическо пеене „ на 17 май, 2021г. Съдържа Увод, Две глави, Заключение, Четири приложения, и Библиография. Докторант Надежда Красиминова Деведжиева се насочва към един „непопулярен“ спрямо другите музикални жанрове- монооперата. Изследването респектира с обосноваването си, наложена от темата многопластовост. Умело се следват взаимовръзките и извеждат обективните линии на приближаване или на отдалеченост с изследвания жанр - „монооперата и нейната жанрова обвързаност с монодрамата и мелодрамата“ прилагайки описателен и аналитичен подход. Впечатляващо е логичното и аналитично водене на изложението от автора до извеждането на монооперата, като част от традиционното за монодрамата, ползваща изразните средства на операта, с което защитава тезата на дисертацията си. Адмираiram желанието на докторанта, с настоящия труд „да подпомогне популяризирането на жанра моноопера в неговата традиционна сюжетна форма и естетическа концепция“. (стр.5) Проблемите за постигане целта на дисертацията са тематично обосновани. Характерни за научното изложение са ясният изказ, конкретността във формулирането и логичната насоченост, постигнати чрез авторската изследователската инвенция. Интересен е аспектът във формулировката на целта на научната разработка “ за популяризиране на жанра като „традиционна сюжетна форма и естетическа концепция“ – да се представят „артистичните възможности на жанра.“

В първата глава „Монооперата и монодрамата“ (стр.12-90) Докторант Надежда Деведжиева отстоява тезата за монооперата като „пряк наследник на немската музикална монодрама от втората половина на 18в., извеждайки “синонимите “ на „опера“ и „музикална драма“, които съотнесени към „моноопера“ удачно се заменят и с

„музикална моно-драма“.стр.12/168/ Според автора изследването на съвременния вариант моноопера е „музикално-художествена форма, обърната към“ „вътрешния свят на главния герой.“ (Стр.13/168)., характеризирани е “с лаконичност и психологизация“: Моделът Русо и Бенда е следван от Шьонберг – във вокален аспект в едноактната музикална драма “Очакване“, както и “Щастливата ръка“ и „Лунният Пиеро“- с въведена техника говорен глас – Shprechstimme.Появата на моноопера, е свързана с определението “новата музикална монодрама“. Внася се точност и яснота относно същността на сюжета на моноопера, без събития и преживявания, а само „представата на персонажа за тях“. Моноопера е изведена умело от автора „като еманация на самото състояние на героя, без време, пространство и персонажи“; „моно“ и камерната опера са изложени, обективно, с лекота в изказа и с достатъчна обосновааност и инвенция в смисловия им аспект, както и при експресионистичната драма и моноопера.

Във *втората глава* на дисертационния труд-**„Моноопера в творчеството на композитора Румяна Мартон“**, докторант Деведжиева представя родената в 1942г Мартон, завършила Композиция в БДК в София,1969г. в класа проф. Марин Големинов. Румяна Мартон като автор на „камерно-инструментална, балетна, филмова и телевизионна музика, твореща в различни жанрове е обвързвала работа си с театъра и театралната сцена, както и като вокален педагог, с музикална педагогика и пиано. Отличена за музиката ѝ към спектакли на проф. Л. Гройс, с включване в Шекспировия музикален каталог. Отзивите за нея „отразяват високия статус и значение на творческата и преподавателската ѝ дейност. Дисертационното изложение на докторант Деведжиева проследява ранните години на Мартон, студенството, работата в театъра през 70-те и 80-те години, както и в театри в Германия – като композитор, пианист и педагог. Изведени са над 100 постановки с музика на Мартон, като при половината от тях тя е и вокален педагог на артистите. Отразена е и работата на Мартон в НАТФИЗ с бележити режисьори, както и активността ѝ като хоноруван и щатен преподавател от 1971г.. Композира музика, а в1998г „защитава хабилитация „доцент““. Преподава солфеж и вокални ансамбли в катедра „Поп и джаз пеене“ на НМА. Изложено е авторството на Мартон на камерно-инструментална, балетна, филмова и телевизионна музика и преобладаващата вокална и театрална музика. Адмираiram докторанта за изчерпателността и инвенционността на изследването.

Относно стилите особености в творчеството на Мартон - трите монопери : „Илиада, „Мини рок опера“ и „Сънищата на Медея“, докторант Деведжиева откроява „театрални изразни средства“ в по-ярката „рецитация и пантомима“ и „силна драматургия“- стр.18/26, както и типични за моноопера похвати, наименовани от Мартон „сценичен шепот, сценичен говор, интониран говор“, нови техники, дефинирани от Деведжиева и заимствани от Втората виенска школа. Интересен, инвенционен и заинтригуващ е аналитичния маниер на докторанта за „Сънищата на Медея“-смесване на техники, свободни темпа, диапазон, пъргавина, опит и др. Оценявам споделената авторова обективност за голямата... „част от указанията и акцентите...неотбелязани в партитурата...и аз (тя-автора) съм ги разбрала и усвоиласлед задълбочената работа с Мартон.....“

Адмиравам резултатите от изследването на докторант Надежда Красиминова Деведжиева и приемам приносите, изведени от нея: 1.Задълбоченото изясняване на термина мелодрама и отстояване на тезата, че се налага като жанр чрез музикалните монодрами, като жанрова определеност на мелодрамата; 2.Принадлежността на монооперата към музикалната монодрама; 3.Разглеждане творчеството на композитора Румяна Мартон, с търсенията ѝ, свързани с развиването на жанра моноопера,; 4. Открояване настоящото състояние на жанровата разновидност, въз основа на постигнатото в дисертацията жанрово обособяване на монооперата.

Изцяло възприемам заключението на автора на дисертацията **Надежда Красиминова Деведжиева** за монооперата като жанрово обвързана с монодрамата, както и мелодрамата да се определя като новата музикална монодрама, ползвайки оперните изразни средства без да излиза от музикалната монодрама!

Поздравявам научния ръководител **проф. Боянка Арнаудова** за отдадената, стойностна и задълбочена професионална работа с докторант Надежда Красиминова Деведежиева!

Дисертационния труд“ **Жанрът на монооперата през 20-ти и 21-ви век-вокално художествена интерпретация“** отговаря на изискванията на закона за РАСРБ като обем, като истинност, като самостоятелна работа и като техническо оформление.

В заключение, считам, че приносите на дисертационния труд на Надежда Красиминова Деведжиева са достатъчно съществени. Давам моята **положителна оценка и подкрепям да ѝ бъде присъдена научната и образователна степен „ДОКТОР“.**

Дата

Подпис: